

Inserati se sprejemajo in veljā
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

N.ročnino prejema opravništvu
(od ministracija) in ekspedicija na
Sarem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemam veljā:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr
za pol leta . . . 5 " — "
za četrta leta . . . 2 " 50 "

V administraciji veljā:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrta leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
veljā 60 kr. več na leto.

Vredništvu je v Kravji dolini
štev. 26.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Zarad praznika sv. Petra in Pavla
izide prihodnji „Slovenec“ v torek 2. julija.

O pomanjkanju duhovnov.

(Poslano.)

I.

Pred enim tedni je imela „Danica“ obširen članek o pomanjkanju duhovnov, kakor je videti, iz strokovnjaške roke. Nekaj pozneje je o ravno tej reči veljaven mož v „Slovenskem Gospodarju“ tehtne resnice spregovoril o priložnosti, ko je poročal o novo ustanovljenem dijaškem semenišču v Mariboru. Res da prva skrb v tej potrebi gre višjim oblastnikom, ali vendar, ker je stvar javna in nas vse nekoliko zadeva, jo pač tudi javni listi smejo obravnavati, in bode toraj pripuščeno, da se je tudi „Slovenec“ dotakne, ter mislim, v onih dveh spisih izraženim, še ene besede pridene.

Zakaj da se število duhovnov v našem času tako hudo manjša, je žalibog le preveč sploh znano, in bili so vzroki tega v razni obliki že marsikod obžalovani, tudi po nekih pastirskih listih, v posamnih in skupnih vladikovskih prošnjah dostojno razodeti. Razun male izjeme bi se vsi dali enemu podvrstiti: Zdajnemu duhu časa.

Iz tega že nemila vojaška postava izvira, ki nobenega sposobnega mladenca ne oprostuje vojaške dolžnosti in ki nam bo o vojskinem času silno trda, kakor že zdaj čutimo, ko je le še en sam del vojakov v orožje pozvanih. Vendar je pri nas ta vzrok pomanjkanja duhovščine med vsimi skoraj najmanjši.

Odkar se je namreč zastoj bilo posku-

silo, dotične faktorje v naši dvocepljeni monarhiji za ugodniši prevstrojo vojaške postave zediniti, vidimo, da njeno ojstrost jako modro zljajšuje milost presvitlega cesarja. Iz raznih škofij prihajajo do Njih Veličanstva prošnje za milostno dovolitev, da bi se ta ali uni prostovoljec (oziroma rezervist), ki zato poklic v sebi čuti, smel za duhovna posvetiti, in le redkokrat, prav izjemno, je še dozdej slišati, da bi ktera teh prošenj bila zavržena. V posebnih okoliščinah se je že tudi prigodilo, da je clo vojak stalne „linije“ v ta namen dobil oprosteno.

Tako posvečeni ostanejo sicer za vojaške duhovne vpisani, ali ker je teh mnogo, se pač ni bati, da bi, kadar vojska vstane, vse na bojišče pobrali. Previdno, se vé, je zmiraj, ako starši svoje sinove, ktere želijo duhovstvu posvetiti, zgodaj dajo v šolo, vendar pomoč v ta namen tudi za tiste ni tako težavna, ktere že na gimnaziji vojaške leta dohitijo. Naj bi se le ob času še (pred postavnim klicanjem na asentiranje) oglasili za prostovoljstvo, po dovršenih bogoslovnih študijah pa škofijstvo zanje prosilo dovoljenja, da jih sme za duhovne posvetiti. Zmožniši bodo brez velikih težav, in, ako se kateri predmet na drugo leto preloži, pri manj važnih rečeh pa nekaj pregleda, bodo marljivi tudi med slabejimi ob enem lahko kos vojaškim in bogoslovnim študijam, tako da jim še leto vojaškega prostovoljstva ne bo zgubljeno za bogoslovje. Skušnja več krajev uči, da to ni nemogoče. Kolikor tedaj vojaška postava vzročuje pomanjkanje duhovnov, temu bi se dalo še dovolj v okom priti.

Vse huje sprideni duh časa na število

duhovščine s tem vpliva, da mladenčem samim veselje jemlje do duhovstva, ker jim v tem stanu vedno bolj trnjevo pot kaže, ker jih z ukom ali zgledom družih od njega odvrača, in ker pri mladosti tako življenje goji, po katerem še prejšnje čutje za duhovski poklic samo vgasne in se tolikrat v nasprotno mrženje, ako ne celo v oholo sovraštvo proti njemu sprevrže.

Da zdajni čas, kteri globokeje, kakor nekdanji, v materijalnosti rije, pri toliki skrbi za polajšanje družih stanov — duhovskega mrzlo prezira, kteri goli posvetnosti že v svojem bistvu in poklicu nasprotva, da trudu njegovemu ne le ne deli rad plačil in časti, temuč še mnogovrstne prepreke stavi in težave prizadeva: to pač nikakor ni čudno. In da marsikterega mladenca močno tje za svetom vleče, kjer mu več mikavnih vabil naproti smehlja, to je naravno. Ali nekoliko bilo je vselej tako, in kadar je bilo veliko drugač, se je tudi gosteje pripetilo, da je višji nagib se nižjemu vklanjal ter po nezgodi besede vresničeval: Multiplicasti gentem non magnificasti laetitiam.

Pa tudi kar je preziranja duhovščine danes neavadno odveč, razumaega ne more tako silno motiti. Naj le bolj treznih oči krog sebe pogleda, in videl bo, da tudi pri toliko zavidanem svetu že marsikdo ni dospel zlatega gradu, ki si ga je o razhodnji koncem gimnazije domišljeval, da je drugi, ako mu je sreča milejši, si to morda pridobil za neprecenljivo dražje blago značajnosti, da so tretjega nepričakovano hude nadloge zadele, kterih bi se drugod bil ložje ognil. Ako to resno prevdari

Zakaj se razširjuje na Nemškem pesimizem?

(Rusko „Novoje Vremja“, št. 809.)

Zakaj je našel pesimizem tako rodovitna tla na Nemškem zlasti sredi olikane mladine? Zakaj je prešinil on vso nemško filozofijo, poezijo, muziko in slikarstvo? Ta vprašanja skuša razrešiti dr. Waldstein v časniku „Nineteenth Century“. Po mnenji tega doktorja sodeluje pesimizmu na Nemškem vse — šola, družina, občni in politični pogoji. Nemški deček se uči prav mnogo, ali on nema zadosti svojemu vzrastu primernega odpočitka in raztresenja. Ves sostav šolskega odgojevanja teži najbolj k razvitju uma in se skoro nič ne ozira na olikanje značaja. V nemških šolah rabijo za deco navadno besede: „lažeš“, „osel“ i. t. d. in zato se v dečku ne more razviti čisljanje samega sebe; od njega zahteva načelstvo popolno pokorščino v vsem še celo v mislih, in s tem ga privadi hinavščine. Ker ima deček malo veselja v zdanjosti, zato misli le na bodočnost, na tisti čas, ko bo dijak na vseučiliščih.

No, glej kako se je zmotil. Na nemških vseučiliščih ne delajo dijaki prve semestre ničesar, razun da se pretepajo v dvobojih in pivo srkajo, kakor bi šlo za stavo. Organizem ne zdrži tacega življenja in večina mladeničev začne kmalu skušati npravni „katzenjammer“ — sad fizičnega razstrojenja in npravnega čuvstva nezadovoljnosti. On poskuša razigravati romantičnega dijaka starih časov a zastoj: hote ali nehote se mera smejeti samemu sebi. Tako ima nemški mladenič pred svojim vstopom v življenje vso podlago za pesimizem.

Nemški značaj se odlikuje s krajno občutljivostjo. Resnično globoka privrženost je neogiben životni pogoj Nemca in kje jo more on zadovoljiti? Po mnenji dr. Waldsteina se nahaja nemška obitelj „heim“ samo v knjigah. V dejanji je to himera. On pravi, da se lahko nastavi za občno pravilo, da je oče ves zakanpan v svoje opravke in da je večidel še v prostih urah zunaj obitelji. Mati živi po svoje; njeno delo so svetne zabave in gospodinjstvo. Otroci se sami odgojujejo, kakor se hočejo. Pri tacem domačem življenji se polagoma kruši tudi notranja zveza; otroci se čutijo osamele.

Prav ti pogoji se nahajajo tudi na Francoskem ali Francozi imajo drugačen značaj. Angleži so po značaji uže bolj podobni Nemcem ali njih varuje pesimizma obitelj, angleški „home.“ Je pa še nek neprijeten pogoj za nemškega mladeniča namreč pomanjkanje ženskega vpliva. Nemške deklice se tako odgojujejo, da se za družinsko življenje skoro ničesar ne nauče.

Tudi so zdanji društveni npravni malo primerni normalnemu razvitju človeka. Vsak mladenič na Nemškem je prav gotovo idealist ali časi, ko je zadostovalo, da je bil človek mlad, če je bil tudi reven, da je užival splošno čisljanje in da je bil srečen v svojih domišljijah o idealu ali o katerekoli belokožnej in modrooki „Gretchen“ — so prošli za zmerom. Zdaj ni več moč biti filozof ali poet, nositi dolge lase in fantastično obleko; zdaj mora vsak biti človek, dobivati denarje za svojemu stanu primerno življenje; „domišljavec“ ni več v modi. Tak odnošaj ubija vsak idealizem in zdanji mladenič misli kakor Hamlet, da ga tovarištvu ne more razumeti, začenja prezirati vse in se potopi v sam sebe. Poprej so tudi Nemci radi izražali svojo nezadovoljnost z do-

in se vrh tega še spomni, da je že kterikrat slišal o poželjivih rokah, ki so v kljub zdatnemu zaslužku, se vendar tudi v ptujo blagajno zmotile, o toliki današnji spretnosti za rabo vrvi in samokresov, katerih nobene časti ne udreže, sploh o žalostnih nasledkih z vžitkom rastoče poželjivosti: ne bo li iz srca pritrtil Modremu ki pravi: *Melior est pauper sufficiens, quam gloriosus indigenus?*

In ako si je stan tudi le po takem spoznanju izvolil, se pri duhovskem — razun še višjih vzorov — že s tem ni prevaril, temuč bo vselej, da le poklicu vseskozi zvest ostane. Boga za ono spoznanje hvalil, kadar moli: *Super inimicos meos prudentem me fecisti mandato tuo, quia in aeternum mihi est.* — Ne le obče spoštovanje podložnih in hvaležna ljubezen poštenih bo spremljevala njegovo dejanje ter mu zadovoljnost zvikševala, kar je med zemljskimi plačili eno naj blažjih in neprecenljivih, za katero ga marsikteri tovarš pri drugotnem blišču zavida; ono priznanje se bo tudi v radodarni pripomoči za časne potrebe razodevalo, da saj dokler mu Bog zdravje in krepke moči ohrani, ga silne skrbi v tem obziru ne bodo nadlegovale.

S tem pa nikakor ne tajimo, da se nahajajo tudi službe duhovske, pri katerih mladencu, naj bo še tako zmernih želja in z malim zadovoljen, res lahko pogum za njih opravljanje upade; same na sebi so nepristojno slabih prihodkov za spodobno življenje, ljudstvo pa, kteremu služijo, je v tako hudih stiskah, da pri naj boljem srcu in naj gorečniši želji ni v stanu nič pripomoči. Tu bodo oni pristopili, kterim je zato poseben poklic od Boga, ali z darovi in vstanovami po blagodušnem izgledu premožnejih sobratov, ali pa s potrebnim vplivom, da se, kolikor je moč, od drugod podpora dobi, ter po ti poti mladenčem pri izvolitvi stanu strah pred skrbjo za vsakdanje potrebe, kolikor je v resnici pravičen, zdatno odvrne. Nekoliko se je že doseglo tudi po letošnjem vladnem priboljšku, saj po onih krajih, kjer je bila sila vpijoča, povsod pa, se vé, da to ne bo kmalo mogoče, in dolžnost, pomagati si samim, tudi zanaprej še velja, zlasti za čas obolenja in sploh onemoglosti, kakor že pride. Za ta nemili primerljaj je mala reč državno zagotovljena, ki se včasih na posebno priprošnje tudi povikša. Da pa skrbi v taki okolini še bolj odstranimo, ni bolje pomoči, kakor družbinska podpora. Vse se daudanes organizira, moči za mnogovrstne početja se zbirajo v društva, da, kar posamna ne zmore, skupno prizadevanje doseže. V tem spoznanju so se tudi

movinskimi političnimi in društvenimi napravami ali sam s seboj je bil Nemeč zmerom zadovoljen. On je preklinjal „tako“ življenje v obče. Wertherjeva melanholija je bila v navadi zaradi svoje estetične strani; cenili so jo zato, ker se je kazala krasna ali ona ni izhajala iz resnih fizičnih in društvenih pogojev kakor melanholija naših dni. Tačas so se pogrezovali v „*weltschmerz*“; zdaj pa pravijo pesimisti, da so za vse ravnodušni.

Militarizem na Nemškem tudi ukrepkuje nagujenje k pesimizmu; on ubija osebno. Zarobljeni „*koplor*“ nič ne cenil viših čuvstev, ne čislja ni hrepenenja po svobodi ni dostojanstva novobrancia in duši v njem vsako idealno domišljijo.

Če pridenemo še finančni in obrtniki kaos, ki je ohvatil ves svet, potem se lahko razvidi, da zdaj še biti ne more poprejšnja zadovoljnost s skromnim življenjem. Hrepenenja po

v duhovno podporo pod raznim imenom društva osnovala ter po nekterih škofijah že toliko okrepila, da se onemoglemu ali sploh podpore potrebnemu ni bati za dostojno preskrbljenje.

V ta namen je tudi za ljubljansko škofijo duhovno podporno društvo vstanovljeno, in pri tej priložnosti si ne moremo kaj, da ne bi tu z naj resnejšo besedo silne njegove koristi in neprecenljive važnosti v zdajnih okolinah proglaševali ter reči vsem duhovnim sobratom, pa tudi milim nam neduhovnim rojakom gorko priporočal. Z majhain doneskom pravico dobiš, v nezgodi podpore prositi, in da ti v sili tudi nevelika pomoč prav ugodno služi, si lahko misliš, pa tudi še marsikje zveš, kjer je društvo že pri pičlih svojih prihodkih lepo pomagalo. Naj te pa nikar ne prevari sebično mnenje, češ, da ti nikoli ne bo treba pri tem društvu podpore iskati, in da bi toraj zate odveč bilo, mu ko plačilen ud pristopiti. Prihodnosti nima človek v oblasti. Pa ko bi ti tudi Bog ve kako zoper potrebo podpore utegnil biti zavarovan, je ono tvoje mišljenje več ko bedasto. Kakšino bi pač bilo to društvo, kterega vsi društveniki bi podpore potrebovali? Saj bi nikomur ne pomagalo in toraj že o porodu samo po sebi moglo umreti. Pri društvu blagodejnih namenov — in da take tudi duhov. podporno društvo pospešuje, tega ne dvomimo — pa tudi sploh pri stanu, ki mu je blagodejanje bistven poklic, sebičnost nima besede.

Naj tedaj nikdo sobratov iz tacega obzira ne zamudi, temu važnemu zavodu se z malim doneskom vdružiti, komur pa je Bog obilneje zročil v rabo, naj ne pozabi, še v življenju ali pa v zadnji svoji volitvi, blagodušno se spomniti potrebnih sobratov, ki mu bodo še, kadar si sam ne bo več mogel pomagati, z nemisljivimi darovi vračevali. —

Srednje šole in narodnost na Moravi.

IV.

„Samo če 'če, Avstrija čez vse!“ je pisal patrijot — Hornek — iz davnih časov (1684). Hornek ima prav. Avstrija bi bila močna, ko bi nje narodi bili združeni v rodoljubji. Zato sem z otožnostjo bral v nekem članku: „V habsburški monarhiji niso čutili potrebe, dvigati domoljubje, kakor na Pruskem.“ Ko bi tega ne bili opustili, bila bi še danes cela Šlezija avstrijska. Ali znajo v naših časih na Moravskem bolje gojiti domoljublje? Način, kako ustavoverni voditelji z moravskimi Slovani rav-

vsemogočih podvzetjih in ž njimi zvezana nedoločnost vznemirjajo duhove; ljudje začenjajo zreč delovati zgublajo nadzorstvo nad seboj samimi. Poslednji vzrok je vedno naraščajoči centralistični duh; ta je zadal zadnji udarec tako proslavjajoči se „*genialität-i*.“ Poprej, ko je bilo na Nemškem nekoliko vednostnih centrov, nahajajočih se v vednem tekmovanju, je skušal vsak meščan pomagati, s čem je le mogel temu, v katerem se je rodil. Marsikateri se še ne zapazi v večjem mestu ali doma v manjšem mestu so ga ljubili in cenili. podpirali in bodrili in to je ugajalo razvitju njegovih pr rodnih sposobnosti, eneržije in v obče vseh lepih strani ličnosti. Zdaj je v Berlinu ves cvet nemška inteligencija, a posledica tega ni kakor pri Francozih raznenadenje, temuč pesimizem.

najo, ni po tem, da bi te navdušil za državo. „Voditelji opozicije (na Hanoveranskem in Hensenskem) — pravi članek — so bili z Bizmarikom dogovorjeni.“ Čudno! in naše nemškutarje imenujejo ljudje tudi — Prusijane. Brez vsake podlage si menda ljudje niso zmislili tega primka. Saj ponenčevanje šol ima le namen, storiti deželo bolj prebavljivo za Prusijo. Cui bono — čemu? Kdo ima dobiček od germanizacije, Avstrija ali Prusija? Naj bi se podpirala raje avstrijsko-slovanska zavest.

Po liberalizmu zadnjih let je vera pri mlajšem rodu že precej opešala. To je za cesarstvo nesreča. Vera napeljuje človeka k pokorščini in spoštovanju do postav, k požrtvovalnosti za državo in vladarsko bišo, k med-sobni ljubezni državljanov; ona je velika moč, ki države jedini in krepi. Če ravno ne take, pa vendar velike vrednosti je tudi ljubezen do naroda in maternega jezika. Česki Slovan ljubi svojo narodnost, in vidi le v Avstriji pravo brambo za njo; zato hoče ostati Avstrijanec in Slovan. Bolj ko se v Avstriji spoštuje slovanska narodnost, bolj bo rastla zvestoba in ljubezen Slovanov do države. Če se pa v mladini zatre ljubezen do vere in narodnosti, potem postane ona breznačajna in vsakim zvičajam pristopna. Beseda „ustava“ je prazna in votla v primeri z besedama „vera in narod.“ Slovani so dali že dosti dokazov svojega avstrijskega domoljubja in ljubezni do svojega jezika. Oni so največ omogočili zvezo avstrijskih dežel z izvolitvijo Ferdinanda I- (1526); da se je odstranil ogerski usurpator, Janez Zapolya, so največ pripomogli česki vojaki (1527). Slovani so Avstrijo vedno krepko branili, tako proti Turkom, kakor proti puntarskim Madjarom. To smo videli tudi leta 1848. Kar se je zakrivilo početkom tridesetletne vojske, to so Slovani že davno popravili. Če so prav tačas mnogi svojemu pravnemu kralju nezvesti postali, naj se pomisli, da so bila med njimi tudi tačas že ponemčena mesta Brno, Olomuc itd. in da je tačas slavni Moravan Karol pl. Zerotin odgovoril na vabilo in grožnje pozimskega kralja: „Raje umrjem, kakor da bi zapustil svojim potomcem madež nezvestobe.“ In Zerotin ni bil edini tak Slovan. Od tega časa bili so Slovani vedno zvesti državljanji. „Da Avstrije ni, morala bi se narediti,“ rekel je Palacky; naj se vlada tako, da se bodo Slovani radi teh besedi spominjali,

Na Moravi se zdijo čitalnice in sokolske družbe državi nevarne; hlapčevski ljudje sčujejo oblast proti njim; učitelju in vradniku se šteje v zločin, biti ud takemu društvu. V moravsko mestice prišla je vest, da je Palacky umrl. Čitalnica je izobesila črno zastavo. Tistega dne je blagoslovilo veteransko društvo svojo zastavo, dar cesarski; nemški kazino pa je razprostrl v svojih prostorih črno-rudečozlato (nemško) zastavo. Okrajno glavarstvo zaukaže, da naj se slovanska črna zastava odstrani, da ne bi se po njej veterani motili v njih veselji. Čitalnica uboga. Ukazano pa je tudi bilo, da naj se odpravi nemška trobojnica, ker spominja na leto 1848, ker govori o krvi trinogov in o zlati svobodi, in ker jo Slovani sovražijo. Pa nemški in ustavoverni kazinovci niso hoteli ubogati. Kdo je potem bolj lojalen? Slovanski „sokolci“ pojó: „Pridi k nam, o kralj, in poglej, kaj hočemo; mi hočemo tvojo slavo in našo srečo. Mi le hočemo, kar nam gre, in potem mir med narodi; vsem enaki hočemo biti, pa nikomur hlapci, — potem stoji trdno tvoj prestol — glej v naše srce, — akoravno krvavi, vendar ni še zgubilo ljubezni in zvestobe do domovine. Naj bo tvoj sovražnik

silen, ko nebó, mi ga bomo premagali iz ljubezni do tebe. Na nas se opri, in če se vsi prestoli razrušijo, tvoja moč se ne sme oslabiniti.“ Take in enake besede čitamo v naši sokolovski pesmi; ali se nahajajo pač tudi v priljubljeni „Wacht am Rhein?“ Ne bilo bi Avstriji v škodo, gojiti avstrijsko-slovansko zavest. Namesto jemati jim šole, naj se jim še nove dajo. Slovane ponemčiti je že prepozno. Leta 1774 so sklenili: „die Regierung müsse darauf sehen, dass im Reiche nur eine Nation sei — vlada mora na to gledati, da bode v državi le en narod.“ Od tega je zdaj 100 let, pa namen ni dosežen. Zdaj pa so razmere vse drugačne. Naj se vlada prepriča kaj moravski Slovani hočejo, in naj nemškutarjem preveč ne verjame. Naj se jim dajo potrebne šole, da se bo reklo

„Saj 'če, bit' 'če
Avstrija za vse.“

Politični pregled.

V Ljubljani, 26. junija.

Avstrijske dežele.

Ministerska kriza, kakor piše dunajski „Tagblatt,“ počiva do najvišjega potrjenja pogodbe med Cisló in Transló, ki se utegne dovršiti še ta teden. Ministri ki mislijo odstopiti, ne gredo na odpust. Gotovo je, da izstopi baron Lasser, ki se poda v stalni pokoj. Tudi na Ogorskem se govori o premembah v ministerstvu, ki se bodo dovršile vsled novih volitev za državni zbor, če prej ne vsaj do prihodnje jeseni.

Vnanje države.

Kongres boje ugodno razpravlja svojo nalogo. Seje 24. t. m. se Gorčakov ni vdeležil, ker ga zopet nekoliko tlači protin. Angleški listi poročajo, da jo zagotovljena samostojnost Rumunije, Srbije in Črnogore, kakor tudi pravica Avstrije do Bosne. Turki še vedno mislijo, da se bode zanje dobro obrnilo in da se jim ne bode treba popolnoma umakniti iz Bulgarije, zlasti ne iz Varne. Pa Rusi v tej zadevi ne bodo lahko odjenjali, in se pripravljajo na boj, če bi se Turki ne hoteli iz lepa vdati. Že novica, da se ima Bulgarija skrčiti, napravila je med vojno rasko veliko nevoljo. Ruski car te dni neki pride v Berlin, da obišče cesarja Viljema, ki bode komaj do jeseni okrevat toliko, da bode zopet mogel delovati, in da potrdi sklepe Gorčakovega na kongresu. „Times“ iz Berlina naznanjajo, da je kongres določil obrok 9 mesecev, v katerih se imajo ruske čete umakniti iz iztočne Rumelije in Bulgarije. Ravno ta list poroča iz Dunaja, da se med Rusi in Turki pričakuje pogodba, vsled ktere bi se Rusi od Carigrada umaknili proti Odrinu, Turki pa bi spraznili Varne in Šumlo ter odšli v Rumelijo. — Bismark želi, da bi bil kongres že skoraj dovršen, ker mu ni ljubo, da bi ptuji državniki še dalje z lastnimi očmi gledali jako neugodne razmere na videz tolikanj ponosne Nemčije.

Nemška vlada je podaljšala kupčijsko zvezo z Avstrijo do konca tega leta. Iz Ostrova na Poznanskem se poroča, da je pri procesiji sv. Rešnjega Telesa v Kališu nastal neki šunder proti judom in protestantom. Razzajalci so oropali shodnico judovsko in mnogo štacun ter ubili 13 ljudi. Je li to res in kaj je bil vzrok tej razkačenosti, bodemo še le pozvedeli iz natančnejih poročil. — Pravijo, da bodo skušali iz morja izvleči ladijo „Kurfürst“, ki se je unidan potopila, ker se ni rzzdrobila in jako ugodno leži na dnu morja.

Španjska kraljica je nevarno za vročinsko boleznijo zbolela in je bila 24. t. m. previdena s sv. zakramenti, ktere ji je podelil patriarh indijski. Navzoč je bil kralj s kraljevo rodovino.

Izvirni dopisi.

Iz Maribora, 25. junija. (Telegram.)

Cerkvena svečanost pri razkritju Slomšekovega spomenika sijajna, narodna od župana prepovedana. Navdušenost velika. („Vaterlandu“ se razuu tega poroča, da je bil župan prepovedal tudi slavstveni govor (v cerkvi), da je pa preč. g. kanonik Kosar vendar-le pridigoval prav primerno (in tactvoller Weise). Občni zbor čitalnice je bil prepovedan in čitalnica razrešena. Vredništvo.)

Iz Maribora, 25. junija. (Svečanost pri razkritju Slomšekovega spomenika) se je včeraj tukaj dostojno, če tudi ne tako redno, kakor smo bili odločili, izvršila. Po brzobjavu sem že naznanil, da je cerkvena svečanost bila sijajna, narodna pa da je izostala vsled prepovedi mestnega župana. Vendar so se bili narodnjaki zvečer v gostilnici zbrali in s prijaznimi pogovori in navdušenimi napitnicami in pesmami si nadomestili prepovedano večerno veselico v čitalnici.

Slomšekovih čestilcev je prišlo od juga in severa, od vzhoda in zapada v tako obilnem številu, da se tega nismo nadjali. Koroški rodoljubi, med njimi visoko častiti korar Alijančič, dekan Šuet, Matija Majar, L. Einspieler, Fr. Rup, so prišli že v nedeljo zvečer. Zjutraj smo opazili ljubljanske pevce, iz Gradca dr. Muršeca, poslanca M. Hermana, dalje dr. Vošnjaka, dr. Kočevarja, lepo število duhovnikov domače škofije od blizu in daleč. V cerkvi smo videli tudi vse odlične narodnjake iz Maribora in okolice in jako veliko radovednih mestjanov, tako da je bila cerkev čisto natlačena. Cerkev je bila slovesno okinčana že zato, ker je bil god sv. Janeza Krstnika, patrona stolne cerkve; obe slovesnosti ste se toraj ob enem obhajali tako, da je druga drugo poveličevala, kar so govornik v vvodu in sklepu pridige primerno omenili.

Točno ob 10. uri, kakor je bilo napovedano, pridejo vis. čast. korar Kosar na prižnico ter v mojsterskem govoru nemški in slovenski razložijo vzrok današnje svečanosti in vzroke, zakaj smo Antonu Martinu postavili ta častni spomenik, ki se je med pridigo po dokončanem vvodu odkril. Te vzroke najdemo, so rekli, na napisih, ki se nahajajo v treh jezikih na spominku nemški: „Dem Gründer des Bischofsitzes in Marburg“; latinski: „Antonio Martino Slomšek ecclesiae egregio episcopo pastori optimo“; in slovenski: „Narodnemu buditelju, pisatelju in pesniku hvaležni Slovenci.“ V nemškem nagovoru so zlasti prvi napis obširno vtemeljili povdarjaje trud in žrtve, ktere so morali rajni Antonu Martinu na se vzeti, da so orjaško delo preselitve škofijskega sedeža od St. Andraža na Koroškem v Maribor izvršili. V slovenskem nagovoru so pa ravno tako slovenski napis obširneje razložili, pokazavši, kako so slovensko ljudstvo budili v cerkvi, v šoli in v svojih spisih, vedno v smislu angeljske pesmi: Slava Bogu na višini in mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje.

Po pridigi so imeli vis. čast. stolni prošt infulirano sv. mašo, pri kateri so pevci peli lepo latinsko mašo strogo v duhu cerkvene glasbe, kakor jo zahtevajo cerkvene postave. Zato se je pel na koncu „Te Deum“ po koralu unisono in brez izpušenja besedi.

Dopoldne je bila cerkvena svečanost končana, kakor sem že omenil sijajno brez kake najmanjše zmešnjave. Ljudje so se v gostih trumah valili proti čitalnici, kder je bil občni obed in malokdo še je vedel, kakšni Damoklov meč visi nad njimi. Ondi pa se je kakor ogenj razširila novica, da je mestni župan predsedniku čitalnice, ki je ob enem predsednik „od-bora za stavljenje Slomšekovega spomenika,“ prepovedal obhajati popoldne občni zbor in da je suspendiral delovanje čitalnice, ki je prekoračila meje svojega delovanja, torej ne sme zvečer tudi nikake veselice v čitalnici biti.

Po tej novici so nekteri malo klaverni postali, drugi pa so prosili gostilničarja, da je zvečer naredil Soirée, kterege so se skoro vsi vdeležili. Ko so se oglasili godci in pevci, pozabili so skoro vsi prejšnjo nezgodo in začele so se vrstiti napitnice, pesmi, godba; čitali so se telegrami, ki so kar zaporedoma od vseh strani naše domovine dohajali, prijatelji, ki se že dolgo niso videli, so se pozdravljali in prijazno pogovarjali. Tudi radovednih mestjanov se je nabralo toliko, da bi bilo skoro prostora zmanjkalo.

Vse je postalo židane volje. Ali vrhunec je veselje in navdušenost dosegla, ko so godci zagodili potpourri samih Slomšekovih melodij in se je začela: „Preljubo veselje, oj kde si doma.“ S kako navdušenostjo se je ta melodijska spremljala, to ni mogoče povedati, ampak samo čutiti. Pozno ponoči so se posamezni razšli vsak svojim potom.

Županova previdnost pa ni samo zabranila narodne svečanosti, ampak bila bi rada tudi cerkveno, sploh vso svečanost, kar lahko sprevidite iz priloženega pisma do prečastitega stolnega župnika. Pismo od župana lastnoročno podpisano je prišlo v farovž malo pred začetkom božje službe. Jaz sem Vam ga vestno prepisal in dodjal prestavo od besede do besede. Pojasnila ne potrebuje nikakega. Če se Vam zdi vredno in primerno pustite ga tukaj slediti, morebiti bi škoda bila, če bi se čisto zgubilo.

Slavnemu stolnemu in mestnemu uradu v roke vis. čast. gospodu stolnemu in mestnemu županiku Juriju Matjašiču v Mariboru.

Iz programa od odvetniškega koncipijenta Ivana Kačiča mi predloženega sem izvedel, da nameni o priložnosti razkritja Slomšekovega spomenika v stolni in mestni farni cerkvi danes ob 10. dopoldne biti velika meša. To mi da priliko slavnemu stolnemu in mestnemu župnijskemu uradu naznaniti, da sem od Ivana Kačiča poslano naznanilo o društveni delavnosti glede Slomšekovega spomenika s programom vred odbil in pozvanje zbora prepovedal. Kar v programu napovedano veliko mešo zadeva, mi ni znano, ali so naznanjeni pozvalci od cerkvene strani bili pooblašteni to točko v programu navesti, ker meni o tem od slavnega stolnega in mestnega župnijskega urada čisto nobeno naznanilo ni došlo.

Ker sem pa zapazil, da se hoče svečanosti zadevajoči Slomšekov spomenik brezobzirno izključljivo slovensko-narodno lice dati, dasi je vis. čast. Martin Slomšek bil knezoškof Lavantinski ni nikakor ne narodni opravilnik (functionär) in ker mi je v svojem poklicu kot predstojniku politične mestne gosposke na to gledati, da se za krščansko katoliško pobožnost blagoslovljena hiša božja ne zlorabi za drajno političnih agitacij, zato opominjam slavni stolni in mestni župnijski urad na to paziti, da se v slučaju, če se omenjena velika meša služi, vsaka bodi kaka koli demonstracija v prostorih mestne farne cerkve opusti, da se pri razkritju

Slomšekovega spomenika strogo drži ceremonij katoliškega obreda in da se sploh vsaka pridiga ali razgovor čisto opusti. Za nepogojno izpolnjevanje te dolžne previdnosti in oziroma te svoje izrečne prepovedi izrečem na podlagi cesarske naredbe od 20. aprila 1854. Drž. zak. Nr. 96, gospoda stolnega in mestnega župnika Jurija Matijašiča za osebno odgovornega.

Gledé konečnega dovoljenja Slomšekovega spomenika v mestni farni cerkvi bodo se sklepi mestnega zastopa oziroma cerkvenega stavbarskega odseka o svojem času naznanili.

Mestni zastop v Mariboru 24. junija 1878.

Mestni župan:

Dr. M. Reiser m. p.

Domače novice.

V Ljubljani, 27. junija.

(Občnega zbora „Narodne tiskarne“) 23. t. m. se je vdeležilo prav malo udov. Bilanco za l. 1877 vzel je zbor na znanje in odboru dal absolutorium. Kupon se po predlogu dr. Zarnika tudi letos ne bo izplačal, ker bo treba kupiti še eno tiskovno mašino. V upravni odbor so bili izvoljeni gg.: dr. Ahačič, dr. Derč, dr. Dominkuš, Fr. Hren, Martin Jelovšek, Janko Kersnik, Matija Kočvar, Fr. Kolman, Matej Kreč, dr. Moše, dr. Munda, R. Naglič, V. Pfeifer, J. Taušek, dr. Zarnik.

(Dramatično društvo) bo imelo 11. junija ob 7/2 uri zvečer v dvorani narodne čitalnice svoj občni zbor z navadnim dnevnim redom.

(G. deželni predsednik, vitez Kallina) se je 24. t. m. odpeljal v Krško, da ogleda tamošnji okraj. — Sopruha njegova je prevzela zavetništvo tukajšnje ljudske kuhinje.

(Za ranjkega cesarja Ferdinanda) bo jutri veleč. knez in škof v stolnici ob 10. uri imeli slovesno črno sv. mašo, h kateri so povabljeni vsi vradi.

(Posnečevanje mašnikov) se bo v Ljubljani vršilo 24., 26. in 27. junija.

Razne reči.

— Cesar so darovali za občinske stavba občini Sebelji v Istri 500 gl. občni Brestovia v Istri 300 gl.

— Duhovske spremembe v Kerški škofiji: Č. g. bar. Aichelburg je dobil dekanjsko faro Terg. — Dekanjski svetovalci so izvoljeni: Č. g. Aichholzer A. za dekanijo Terg; č. g. Laznik Jožef, za dekanijo Sovodje in č. g. Leskovar Jožef, za dekanijo Pliberk. — Č. g. Wesiag Peter, kaplan v Čanjčah postal je ondi provizor. — Č. g. Rakeb Jožef, postal je provizor v Selah. Umrli so č. gg. Kasl Jož., fajmošter v Čanjčah 6. junija; Köhne Jožef, kaplan v Šmartnu pri Belaku 8. junija; Pirš Matevž, fajmošter v pokoji 10. junija. R. I. P.

V ljubljanski škofiji: Po odpovedi preč. g. Rusa postal je č. g. Andrej Drobnič, fajmošter in dekan v Šmarji.

— Na Trati pri Poljanah so začeli zidati novo šolsko poslopje.

— Iz Kroke se nam 24. t. m. piše: Osnovni odbor, od veleslavne c. kr. deželne vlade v Ljubljani z dekretom od 29. majnika t. l. št. 3341 potrjenega „Obertnijskega bralnega društva Sloge“ v Kropi, vljudno vabi čestito občinstvo k obilnemu pristopu in ob enem naznanja, da bo dne 29. junija, t. j. v soboto na sv. Petra in Pavla dan popoldne ob 1/2 4 uri imela „Sloga“ svoj prvi občni zbor.

— Diurnist, ki je v zemljišni knjigi izveden, dobi službo pri okrajni sodnji v Zatičini.

— Uboj. V Hrašah pri Smledniku so se fantje stepili in so ubili enega tovariša.

— Lov v najem bodo 5. julija dajale za 6 let v Zatičini te-le občine: Bukovica, Češnjice, Dedni dol, Draga, Velika Loka, Leskovec, Luče, Videm (Kerka), Hudo, Polica, Radoha Vas, Št. Vid in Velike Pece.

Eksekutivne dražbe.

27. junija: 3. Tome iz Malega Gabra, 3. Rome iz Zatičine, 2. Bregar iz Višnje, gore, 2. Markovič iz Velikega Černela, 2. Globokar iz Trebeža, 1. Sila iz Podbukuja vsi v Zatičini. 3. Berkopec v Novem mestu. 28. junija: 3. Slabe iz Goveka, 3. Cigale iz Zadloga, 3. Albrecht iz Nove vasi, 3. Remic iz Spodnje Kanomlje, 3. Leskovec iz Godoviča, 2. Ozbič iz Stare vasi, v Idriji. 3. Šustarič iz Sela pri Otovcu, 3. Rozman iz Gorenjih Radenic, 3. Perše iz Gorice, 3. Mole s Predgrada, 3. Branovec iz Črnomlja, 3. Strucelj iz Nakla, 3. Staudahar iz Hrelina, 3. Malič iz Vinice, 3. Mihelič iz Gorenjih Radenic. 1. Žagar iz Damelja. 1. Novak iz Jerneje vasi, 1. Klemenčič iz Črnomlja, 1. Spreizer iz Pugleda, 1. Brozovič iz Damelja. 1. Kuzma iz Zorene, 1. Jakša iz Stranske vasi, 1. Storič iz Črnomlja, 1. Jerman iz Prelesja, 1. Marin iz Vertač, Spreizer iz Planine, vsi v Črnomlju. 3. Jagodič iz Olševka, Maselnove pravice iz Št. Jurja, oba v Kranji. 3. Skmukavec iz Bistrice, 3. Pogačar iz Zgoš, oba v Radolici. 3. Čuk iz Zapuž, 3. Pegan iz Vipave, 3. Stokel iz Planine, vsi v Ipavi. 3. Petkovšek iz Garčarveca, v Logatcu. 3. Jesih iz sv. Urha v Litiji. 3. Potočnik od sv. Lenarta, 3. Vernik iz Stare loke, 1. Labernik iz Hotovelj, vsi v Loki. 3. Kampič iz Metlike, 3. Južna iz Dobravice, 2. Klemenčič iz Križevske vasi, vsi v Metliki. 1. Gregorčič iz Streleca, 1. Lampe iz Gorenje Orehovice, 1. Senica iz Rebra, 1. Slak iz Srednjega Globodola. 1. Tomažič iz Brezja, 1. Cujnik iz Zapuž, vsi v Novem mestu. 1. Škufca iz Visejca v Žužemberku.

Vabilo k naročevanju

„SLOVENCA“.

„Slovenec“ velja kakor dozdej:

Za Ljubljano:

Na dom pošiljan za celo leto	9 gl.	— kr.
„ „ „ „ pol leta	4 „	50 „
„ „ „ „ četrt leta	2 „	30 „
„ „ „ „ en mesec	— „	80 „

V administraciji sprejeman:

Za celo leto	8 gl.	40 kr.
„ pol leta	4 „	20 „
„ četrt leta	2 „	10 „
„ en mesec	— „	70 „
posamezne številke	— „	7 „

Po pošti:

Za celo leto	10 gl.	— kr.
„ pol leta	5 „	— „
„ četrt leta	2 „	50 „
„ en mesec	— „	90 „
posamezne številke	— „	8 „

Za bogoslovce, dijake in učitelje:

Za celo leto	6 gl.	— kr.
„ pol leta	3 „	— „
„ četrt leta	1 „	50 „

List pošljemo vsem dosedanjim naročnikom. Kdor se ne misli naročiti, naj ga pošlje nazaj, ker ga sicer smatramo kot naročnika. Tudi prosimo tiste gospode, ki naročnine še niso poravnali, da bi to storili prej ko mogoče, da tudi mi poravnamo račun v tiskarni.

Naročnina se pošilja najceneje po poštnih nakaznicah (Postanweisungen)

opravništvu,

Stari trg, hiš. št. 16.

Loterijske številke 22. junija.

Na Dunaju:	1, 30, 45, 2, 15.
V Gradcu:	29, 12, 82, 1, 19.

Telegrafične denarne cene 26. junija.

Papirna renta 64.30 — Sreberna renta 66.40 — Zlata renta 74.80 — 1860letno državno posojilo 113.75 Bankine akcije 849 — Kreditne akcije 245.30 — London 116.80 — Srebro 101.95. — Ces. kr. cekini 5.57. — 20-frankov 9.37.

Iz Toplic.

Javna zahvala.

Gosp. Francu Wilhelm-u, lekarničarju v Neunkirchen-u pri Dunaji.

Od leta 1866 sem vsled hudega pohabljenja moral skoraj vedno sedeti in sem zlasti o mrzlejših tednih veliko trpel vsled prvotne bolezni in njenih nasledkov. Wilhelm-ov protiprotinski protirevmatični čaj za čiščenje krvi g. Franca Wilhelma, lekarničarja v Neunkirchenu pri Dunaji, mi je pa še vselej potolažil najhujše revmatične bolečine in trganje po udih in vsled vednega rabljenja popolno odpravil. Odkar rabim ta izvrstni čaj, nepot rad jem, in sem čisto oproščen težav pri čiščenju, prebavljenju, bolenju glave, zgage, mekušolije in celo nekoga prav hudega spuščaja. Štejem si tedaj za dolžnost, da se gospod Francu Wilhelmu za to zdano polajšanje svoje osode, ki bi bila sicer jako žalostna, katero mi pripravlja njegov Wilhelmov protiprotinski protirevmatični čaj za čiščenje krvi, najprisrčnejši zahvaljujem in ga v im sotrpinom najtoplejše priporočam.

V Toplicah, meseca maja 1877.

S. Brezeka,

e. k. invalidni feldvebel.

Edino pravega izdeluje

Franc Wilhelm, lekar v Neunkirchenu.

Zavitek za osemkratno rabo, po ukazu zdravnikovem pripravljen, s podukom, kako se rabi, vraznih jesičih stane 1 gl., kolek in zavijanje 10 kr.

Svarilo Vsakdo naj se varuje pred ponarejenim čajem, ter naj zahteva vselej edino le „Wilhelmov protiprotinski protirevmatični čaj za čiščenje krvi“ (Wilhelms antiarthritischen anti-rheumatischen Blutreinerungsmittel), ker so čaji, ki se nahajajo samo pod imenom protiprotinski protirevmatični čaj za čiščenje krvi samo ponarejene reči, ki naj se nikar ne kupujejo.

Da je za p. i. občinstvo prilicneje, prodajajo pravi Wilhelmov protiprotinski protirevmatični čaj ti le gospodje:

V Ljubljani: Peter Lasnik; v Postojni: Jos Kupferschmidt, lekarničar; v Zagrebu: Sig. Mitlbach, lekar; v Brgu: Giuseppe Betaniji, lekar; v Bruku na Muri: Albert Langer, lekar; Bozenu Franz Waldmüller, lekar; v Bruneku: J. G. Mahl; v Belovarju: Rud. Svoboda, lekar; v Briksenu: Leuth. Staub, lekar; v Plibergu: Jan. Neusser lekar; v Celju: Baumbachova lekarna in Fr. Rauscher; v Korminu: Hermes Codolini, lekar; v Kortini: A. Cam bruzzi; v Deutsch-Landsbergu: Müllerjevi dediči; v Oseku: J. C. pl. Dienes, lekar in Jož. Go-betzky, lekar; v Fürstentfeldu: A. Schräckenfux, lekar; v Frohnleitenu: v Blumauer; v Brežah: O. Russheim, lekar in A. Aichinger, lekar; v Gorici: A. Franzoni, lekar; v Gradcu: J. Burgleitner, lekar; v Gutaringu: S. Vatterl; v Grubišnem polji: Jos. Malich; v Gospiču: Valentin Vovk, lekar; v Grafendorfu: Jos. Kaiser; v Mohorju: Jos. M. Richter, lekar; v Hallu (na Tirolskem): Leop. pl. Aichinger, lekar; v Judenburgu: F. Senekovič v Ianichenu: J. Stajf, lekar; v Jmstu: Vilh. Deutsch, lekar; v Ivaniču: Ed. Tolovič, lekar; v Karlovcu: A. E. Katkič, lekar in J. Benič; v Celovcu: Karl Klemenčič; v Kindsbergu: J. Karinič; v Kapfenbergu: Turner; v Knittelfeldu: Wilh. Vischner; v Kranju: Karl Savnik, lekar; v Liencu: Fr. pl. Erlach, lekar; v Leobnu: Jan. Pefereschy, lekar; v Mariboru: Alojzij Quandest; v Metliki: Alfred Matter, lekar; v Mürzzuschlagu: Jan. Danzer, lekar; v Muravu: Jan. Steyrer; v Mitrovici: A. Kerstenovih; v Malsu: Ludvig Pöll, lekar; v Neumarktu (na Štajarskem): Karl Mally, lekar; v Otočcu: Edv. Tomaj, lekar; v Mozirji: Jan. Teibac; v Ptujcu: C. Girod, lekar; v Petervar dimu: L. C. Junginger; v Novem mestu: Dom. Rizzoli, lekar; v Roveredu: Rihard Thales, lekar; v Rottenmannu: Franz X. Illing, lekar; v Samoboru: F. Schwarz, lekar; v Šebenu: Peter Beros, lekar; v Štrasburgu: J. V. Corton; v Št. Vidu: Julian Rippert; v Radgoni: Cezar E. Andrieu, lekar; v Stainzu: V. Timoušek, lekar; v Zemunu: D. Jovanovičev sin; v Šplitu: Venatio pl. Grazio, lekar; v Schlandersu: B. Würstl, lekar; v Trstu: Jak. Seravallo, lekar; v Tridentu: Ant. Santoni v Trebižu: Eug. Eberlin, lekar; v Belaku: Math. Fürst; v Vukovaru: A. Kračevic, lekar; v Vinkovcih: Fridr. Herzig, lekar; v Varaždinu: dr. A. Halter, lekar; v Slovenjem gradcu: Jos. Kaligarič, lekar in g. Kordik, lekar; v Slovenski Bistrici: Adam pl. Gutkovski, lekar; v Senji: Jos. Accurti, lekar; v Zadru: B. Andravič, lekar; v Zlataru: Jan. Pospisil, lekar. (4)

J. Blažnikovi nasledniki v Ljubljani.